

СИЛАБУС КУРСУ

«КОЗАЦЬКА СТАРШИНА ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII – XVIII ст.: ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ»

Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	032 Історія та археологія	
Освітньо-кваліфікаційна програма		
Кількість кредитів	4	
Рік навчання	2	
Семестр	4	
Компонент освітньої програми	Обов'язковий компонент (ОК)	
Мова викладання	Українська	
Формат курсу	Денна форма навчання	
Викладач курсу	Токарев Сергій Анатолійович – кандидат історичних наук, старший викладач	
Контактна інформація	e-mail: tokarev-s-a@ukr.net	
Опис дисципліни		
Загальна кількість годин	120	
Обсяг курсу	Денна форма: 36 годин аудиторних (з них: 20 годин лекцій; 16 годин практичних занять, 84 години самостійної роботи	Заочна форма: —
Мета курсу	Метою викладання навчальної дисципліни «Козацька старшина Лівобережної України другої половини XVII–XVIII ст.: генеза та еволюція» є ознайомлення студентів з	

	<p>основними завданнями, джерелами та літературою з курсу, вивчення історії становлення та подальшої еволюції елітарної верстви українського суспільства XVII – XVIII ст. – козацької старшини, її походження, персонального складу, громадсько-політичної діяльності, майнового становища; розвиток навичок наукового аналізу, подальше формування вміння виявлення і опрацювання літератури та основних видів джерел з обраної проблематики; виховання патріотизму, національної та громадської свідомості</p>
Навчальний контент	<p>Електронний ресурс Zoom. <u>Режим доступу:</u> https://zoom.us/j/7592407323?pwd=SnJ1d0ZBT2YybEtuajdDY2VyYmxEdz09</p>
Електронний ресурс	<p>Google Classroom. <u>Режим доступу:</u> https://classroom.google.com/c/MTQ2MDMzMjMyNTk2 Код курсу – wxdvavv</p>
Формування програмних компетентностей	<p>Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. ЗК 2. Здатність до системного наукового мислення для здійснення дослідницької діяльності на основі власного наукового досвіду та світогляду. ЗК 3. Здатність до вирішення актуальної наукової проблеми шляхом аналізу наявного наукового доробку та створення нових знань та методів для її розв’язання. ЗК 5. Здатність демонструвати культуру наукового усного і письмового мовлення, презентувати наукові результати в міжнародному загальному, науковому і професійному середовищі державною та іноземною мовами. ЗК 8. Здатність до неупередженого сприйняття та аналізу існуючих наукових ідей та концепцій, об’єктивної оцінки власних наукових здобутків, до критичності і самокритичності. ЗК 9. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення</p> <p>Фахові компетентності: ФК 2. Здатність до пошуку, отримання доступу до джерел інформації шляхом використання облікової документації архіву та музею, бібліотечного каталогу, новітніх ІКТ-ресурсів для формування джерельної бази дисертаційного дослідження. ФК 3. Здатність до критично-оцінювального ставлення до різних типів історичних та археологічних джерел, їхнього широкого використання для написання дисертаційного дослідження. ФК 4. Здатність інтерпретувати результати наявних наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення, виявляти й аргументовано критикувати фальсифіковані та псевдонаукові розробки з історії та археології. ФК 5. Здатність до опанування наукової термінології, вільного оперування нею у власній науковій діяльності. ФК 7. Здатність презентувати результати наукових досліджень з історії та археології в усній і письмовій формі з урахуванням галузевої специфіки відповідно до національних</p>

	<p>та міжнародних стандартів.</p> <p>ФК 9. Здатність до постановки та вирішення нових проблем в галузі історії та археології, запровадження результатів інноваційної діяльності до наукового обігу та їх широкої популяризації.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПРН 1. Побудова власного наукового світобачення та дослідницького поля на основі сучасної історичної парадигми, загальнолюдських цінностей, базових принципів функціонування світової наукової спільноти.</p> <p>ПРН 2. Досконале знання сфери досліджуваного та широкого загальноісторичного контексту, історіографічної та джерелознавчої бази, модерних наукових теорій і концепцій зі спеціальності історія та археологія, використання вітчизняного і зарубіжного наукового досвіду і доробку.</p> <p>ПРН 3. Здатність генерувати нові ідеї, формувати нові знання, формулювати нові історичні завдання для розширення меж дослідницької діяльності, вміння розробляти і реалізовувати інноваційні проекти і програми для визначення нових пріоритетних напрямків розвитку історичної науки.</p> <p>ПРН 4. Здатність визначати мету, завдання, об'єкт, предмет, стратегію, алгоритм теоретичного та експериментального дослідження з історії та археології, організувати власну та колективну наукову діяльність відповідно до умов і потреб історичної науки в Україні і світі.</p> <p>ПРН 5. Навички наукового пошуку джерел різного типу, їхнього всебічного аналізу, визначення достовірності, інформативності, унікальності шляхом застосування сучасних методів і засобів дослідження.</p> <p>ПРН 6. Володіння усім спектром методичного інструментарію, вміння обирати оптимальні шляхи розв'язання проблеми, формування оригінальної творчої лабораторії з урахуванням провідних методологічних тенденцій, методологічних принципів філософського дослідження, теоретичних та емпіричних методів історичного дослідження, соціологічних і статистичних методів.</p> <p>ПРН 7. Вміння і навички роботи з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, знання і використання правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, розуміння змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності.</p> <p>ПРН 12. Навички організації практичного вирішення питань збереження історичної пам'яті та охорони матеріальної й духовної культурно-історичної спадщини України.</p> <p>ПРН 15. Здатність до неперервного саморозвитку на основі сформованого наукового світогляду вченогодослідника, новатора, просвітника, потреба нових знань, наукової комунікації, навчання упродовж всього життя.</p>
Літературні джерела	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <p>Гуржій О. І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна. Київ:</p>

Видавничий дім «Альтернативи», 1999. 304 с. («Україна крізь віки». Т. 8).

Дядиченко В.А. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України в кінці XVII – на початку XVIII ст. Київ: Видавництво АН УРСР, 1959. 532 с.

Заруба В. Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького у 1648–1782 рр. Дніпропетровськ: ПП «Ліра ЛТД», 2007. 380 с.

Кривошея В. Генеалогія українського козацтва: нариси історії козацьких полків. Київ: Видавничий дім «Стилос», 2004. 391 с.

Кривошея В. Козацька еліта Гетьманщини. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2008. 452 с.

Кривошея В.В. Козацька старшина Гетьманщини: Енциклопедія. Київ: Стилос, 2010. 792 с.

Кривошея В.В., Кривошея І.І., Кривошея О.В. Неурядова старшина Гетьманщини. Київ: Стилос, 2009. 432 с.

Кривошея В.В. Українська козацька старшина. Ч. 1. Реєстр урядників гетьманської адміністрації: Вид. 2-е, доповнене, уточнене і виправлене. Київ, 2005. 259 с.

Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Киев: Типография тов-ва Г.Л. Фронцкевича и К⁰, 1908. Т. 1. 8; 519 с.

Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Киев: Типография тов-ва Г.Л. Фронцкевича и К⁰, 1910. Т. 2. 720 с.

Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Киев: Типо-Литография «С.В. Кульженко», 1912. Т. 3. 824; 24 с.

Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Киев: Типо-Литография «С.В. Кульженко», 1912. Т. 4. IV; 832; 26 с.

Модзалевський В. Малоросійський родословник. Київ, 1998. Т. V. Вип. 1. 96; 2 с.

Модзалевський В. Малоросійський родословник. Київ, 1998. Т. V. Вип. 2. 96 с.

Модзалевський В. Малоросійський родословник. Київ-Санкт-Петербург: Видавництво ВІРД, 2004. Т. V. Вип. 3. 80 с.

Модзалевський В. Малоросійський родословник. Київ-СанктПетербург: Видавництво ВІРД, 2004. Т. V. Вип. 4. 80 с.

Модзалевський В. Малоросійський родословник. Київ-Санкт-Петербург: Видавництво ВІРД, 2004. Т. V. Вип. 5. 100 с.

Панашенко В.В. Соціальна еліта Гетьманщини (друга половина XVII–XVIII ст.). Київ: Інститут історії України НАН України, 1995. 211 с.

Gajecy G. The Cossak Administration of the Hetmanate. Cambridge, Massachusetts, 1978. Volume One. P. 1–395; Volume Two. P. 396–790.

Допоміжна література

Апанович О. М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ: Либідь 1993. 288 с.

Апанович О. М. Збройні сили України першої половини XVII ст. Київ: Наукова думка, 1969. 222 с.

Борисенко В. Й. Соціально-економічний розвиток

Лівобережної України у другій половині XVII ст. Київ: Наукова думка, 1986. 263 с.

Голобуцький В. Запорозьке козацтво. Київ: Вища школа, 1994. 539 с.

Гуржій О. Іван Скоропадський. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2004. 312 с.

Когут З. Російський централізм і українська автономія: ліквідація Гетьманщини. 1760–1830. Київ: Основи, 1996. 299 с.

Костомаров М.І. Богдан Хмельницький. Дніпропетровськ: Січ, 2004. 843 с.

Кривошея І.І. Неурядова старшина Української козацької держави (середина XVII – 80-ті роки XVIII ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України». Київ: Інститут історичної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2014. 40 с.

Кривошея І.І. Неурядова старшина Української козацької держави (XVII – XVIII ст.): монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2014. Т. 1. 616 с.

Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. Львів: Світ, 1990. 428 с.

Крупницький Б. Гетьман Данило Апостол і його доба. Київ: Україна, 2004. 288 с.

Крупницький Б. Гетьман Мазепа та його доба. Київ: Україна, 2003. 240 с.

Лазаревский А. Описание Старой Малороссии: Материалы по истории заселения, землевладения и управления. Киев: Типография К.Н. Милевского, 1888. Т. 1. Полк Стародубский. 470 с.

Лазаревский А. Описание Старой Малороссии: Материалы по истории заселения, землевладения и управления. Киев: Типография К. Н. Милевского, 1893. Т. 2. Полк Нежинский 522 с.

Лазаревский А. Описание Старой Малороссии: Материалы по истории заселения, землевладения и управления. Киев: Типография К.Н. Милевского, 1902. Т. 3. Полк Прилуцкий. 426 с.

Липинський В. Твори. Історична секція. Участь шляхти у великому українському повстанні під проводом гетьмана Богдана Хмельницького. Філадельфія, Східно-Європейський дослідний інститут ім. В. К. Липинського, 1980. Т. 2. ХСVII; 637 с.

Липинський В. Твори. Історична секція. Україна на переломі (1657–1659): Замітки до історії українського державного будівництва в XVII-ім столітті. Філадельфія: Східно-Європейський дослідний інститут ім. В. К. Липинського, 1991. Т. 3. LXX; 346 с.

Милорадович Г.А. Родословная книга черниговского дворянства. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургская Губернская Типография, 1901. Т. 1. Ч. 1, 2. V; 114; 646 с.

Милорадович Г.А. Родословная книга черниговского дворянства. Санкт-Петербург: С-Петербургская Губернская

Типографія, 1901. Т. 2. Ч. 3, 4, 5, 6. 406; 33; 316; СІХ с.

Оглоблин О. Гетьман Іван Мазепа та його доба. Нью-Йорк; Київ; Львів; Париж; Торонто, 2001. 464 с.

Окиншевич Л. Генеральна старшина на Лівобережній Україні XVII–XVIII вв. *Праці Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права*. Київ, 1926. Вип. 2. С. 84–175.

Окиншевич Л. Значне військове товариство в Україні-Гетьманщині XVII–XVIII ст. *Записки Наукового товариства імені Шевченка*. Праці історично-філологічної секції. Мюнхен, 1948. Т. CLVII. 230 с.

Окиншевич Л. Центральні установи України-Гетьманщини XVII–XVIII вв. Ч. I. Генеральна рада. *Праці Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права*. Київ, 1929. Т. 6. С. 253–425.

Окиншевич Л. Центральні установи України-Гетьманщини XVII–XVIII вв. Ч. 2. Рада старшини. *Праці Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права*. Київ, 1930. Т. 8. С. 1–352.

Павленко С. Іван Мазепа. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2003. 416 с.

Павленко С. Оточення гетьмана Мазепа: соратники та прибічники. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 602 с.

Панашенко В. Бунчукові товариші. *Київська старовина*. 1997. № 5. С. 24–40.

Панашенко В. Бунчкові, військові і значкові товариші в Гетьманщині. *«Істину встановлює суд історії»*: Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. Київ: Інститут історії України НАН України, 2004. С. 291–347.

Панашенко В. Військові товариші. *Київська старовина*. 1998. № 3. С. 166–174.

Панашенко В. Знатне військове товариство. *Україна в Центрально-Східній Європі*: Студії з історії XI–XVIII століть. Київ: Інститут історії України НАН України, 2000. Вип. 1. С. 400–416.

Панашенко В. Значкові товариші. *Київська старовина*. 1999. № 4. С. 126–141.

Панашенко В. Полкове управління в Україні (середина XVII–XVIII ст.). Київ: Інститут історії України НАН України, 1997. 74 с.

Путро О.І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.): Монографія: в 2-х частинах. Київ: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2008. Ч. I. 240 с.

Путро О.І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.): Монографія: в 2-х частинах. Київ: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2008. Ч. II. 288 с.

Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: соціально-політичний портрет. Київ: Либідь, 1993. 504 с.

Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 рр.). Київ: Видавничий дім

	<p>«Києво-Могилянська академія», 2009. 447 с. («Україна кризь віки». – Т. 7).</p> <p>Українське козацтво: Мала енциклопедія. Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. 568 с.</p> <p>Яковлева Т. Гетьманщина у другій половині 50-х років XVII ст.: причини і початок Руїни. Київ: Основи, 1998. 447 с.</p> <p>Яковлева Т. Руїна Гетьманщини: від Переяславської Ради–2 до Андрусівської угоди (1659–1667). Київ: Основи, 2003. 644 с.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси в Інтернеті:</p> <p>Бібліотека ім. В. Вернадського. http://www.nbuv.gov.ua/</p> <p>Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка http://lib-gw.univ.kiev.ua/</p> <p>Інститут української археології та джерелознавства ім. М.С.Грушевського http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html/</p> <p>Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії. Режим доступу: http://history.vn.ua/book/.</p> <p>Український історичний журнал. Режим доступу: http://www.history.org.ua</p> <p>Український журнал. Режим доступу: http://ukrzurnal.eu</p> <p>Громадський проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт». Режим доступу: http://likbez.org.ua/uk</p> <p>«Навчальні матеріали онлайн. Режим доступу: http://pidruchniki.ws/kulturologiya/</p>
<p>Політика оцінювання</p>	<p>Політика щодо дедлайнів та перескладання. Завдання модульного контролю виконуються у визначені робочою програмою терміни. При виконанні завдань з порушенням графіку без поважних причин (змагання, навчально-тренувальні збори, хвороба тощо), оцінка не перевищує 75% від максимальної. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності. При виконанні письмових робіт із використанням запозичених ідей, тверджень, відомостей надавати посилання на джерела інформації. За відсутності коректних посилань на інформаційні джерела виконані завдання не оцінюються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.</p> <p>Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, змагання) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час</p>	<p>Загально-педагогічні (словесні, наочні, практичні) та інтерактивні методи навчання. Лекції. Практичні заняття. Консультації. Робота в системі Zoom. Самостійна та індивідуальна робота, підготовка презентацій індивідуальних</p>

викладання курсу	завдань. Розв'язування методичних задач.			
Оцінювання	Денна форма навчання			
	Вид контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
	Лекційні заняття	10	1	10
	Практичні заняття	8	5	40
	Модульні контрольні роботи	2	15	10
	Самостійна робота студентів	10	1	15
	Залік	1	25	25
	Всього:			100
	Шкала оцінювання			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку	
90 – 100	A	відмінно	Зараховано	
83 – 89	B	добре		
75 – 82	C			
68 – 74	D			
60 – 67	E	задовільно		
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Викладач:

Сергій Токарєв